

DOMSTOLENS DOM

27. april 1994 *

I sag C-393/92,

angående en anmodning, som Gerechtshof, Arnhem (Nederlandene), i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Gemeente Almelo m.fl.

mod

Energiebedrijf IJsselmij NV,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 37, 85, 86, 90 og 177,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, O. Due, afdelingsformændene G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida og M. Diez de Velasco samt dommerne C. N. Kakouris, R. Joliet, F. A. Schockweiler (refererende dommer), G. C. Rodríguez Iglesias, M. Zuleeg, P. J. G. Kapteyn og J. L. Murray,

* Processprog: nederlandsk.

generaladvokat: M. Darmon
justitssekretær: assisterende justitssekretær H. von Holstein,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

- Almelo kommune m.fl. ved advokat C. M. Vinken-Geijselaers, Hertogenbosch
- Energiebedrijf IJsselmij NV ved advokaterne B. H. ter Kuile, Haag, og E. H. Pijnacker Hordijk, Amsterdam,
- Den Helleniske Republikks regering ved V. Kontalimos, assisterende juridisk konsulent i Nomikó tou Krátous, som befuldmægtiget
- Den Franske Republikks regering ved sous-directeur à la direction des affaires juridiques P. Pouzoulet, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget
- Kongeriget Nederlandenes regering ved juridisch adviseur A. Bos, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget
- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved B. J. Drijber, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at Almelo kommune m.fl., Energiebedrijf IJsselmij NV, den græske regering, den nederlandske regering ved assistent juridisch adviseur J. W. de Zwaan, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, og Kommissionen har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 23. november 1993,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 8. februar 1994,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved voldgiftskendelse af 3. november 1992, indgået til Domstolen den 10. november s.å., har Gerechtshof, Arnhem, i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af traktatens artikel 37, 85, 86, 90 og 177.
- 2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag anlagt af Almelo kommune og andre lokale distributører af elektricitet mod Energiebedrijf IJsselmij NV (herefter benævnt »IJM«), en regional elforsyningsvirksomhed, vedrørende et udligningsgebyr, som sidstnævnte virksomhed opkrævede af de lokale forsyningsvirksomheder.
- 3 I Nederlandene produceres elektricitet af fire produktionsselskaber, der i forening ejer aktieselskabet Samenwerkende Elektriciteits-Produktiebedrijven NV (herefter benævnt »SEP«), som skal strukturere samarbejdet mellem producenterne.
- 4 Distributionen af elektricitet er organiseret på regionalt og lokalt plan. Inden for deres koncessionsområde forsyner de regionale elforsyningsvirksomheder de lokale forsyningsvirksomheder, der ejes af kommunerne, og, i givet fald, visse endelige forbrugere. De lokale elforsyningsvirksomheder sørger for forsyningen af kunderne i de enkelte kommuner. Produktions- og forsyningsvirksomhederne ejes, direkte eller indirekte, af provinserne eller kommunerne.
- 5 IJM fik ved kongelig anordning af 1918 meddelt koncession på — men ikke eneret til — elforsyningen i koncessionsområdet. IJM leverer elektricitet til lokale

distributører, herunder Almelo kommune og de andre sagsøgere i hovedsagen, samt direkte til forbrugere i landdistrikter.

- 6 I perioden 1985-1988 gjaldt der et forbud for de lokale elforsyningsvirksomheder mod at indføre elektricitet i henhold til en eksklusiv købsforpligtelse i de almindelige betingelser for levering af elektricitet til kommuner med egen elforsyningsvirksomhed inden for koncessionsområdet for Electriciteits-maatschappij IJsselcentrale NV (IJM's navn før 1986, herefter benævnt »IJC«). Ifølge artikel 2, stk. 2, i disse almindelige betingelser forpligter kommunen sig nemlig til »udelukkende at tilvejebringe elektrisk kraft til forsyning af dens område fra IJsselcentrale og kun at anvende den pågældende kraft til eget forbrug eller til leverancer til tredjemand til forbrug på kommunens område«.
- 7 De af IJM fastsatte almindelige betingelser er udformet under hensyn til de standardleveringsbetingelser, der er fastsat af sammenslutningen af elforsyningsvirksomheder i Nederlandene.
- 8 Den eksklusive købsforpligtelse, der påhviler den lokale elforsyningsvirksomhed, svarer til den regionale elforsyningsvirksomheds leveringspligt.
- 9 Den lokale elforsyningsvirksomhed pålægger den endelige forbruger en eksklusiv købsforpligtelse.
- 10 For så vidt angår forholdet mellem producenter og regionale elforsyningsvirksomheder, består der ligeledes et forbud mod import af elektricitet (artikel 21 i Overeenkomst van Samenwerking — samarbejdsaftalen — mellem elværkerne og SEP af 22.3.1986, som afløste den almindelige SEP-aftale af 1971, herefter benævnt »samarbejdsaftalen«).

- 11 Med virkning fra 1. januar 1985 opkrævede IJC et udligningsgebyr hos de lokale elforsyningsvirksomheder, dvs. en forhøjelse, der skulle udligne forskellen mellem de højere omkostninger i forbindelse med levering af elektricitet til forbrugerne i landområder, som IJC selv stod for, og de lavere omkostninger ved de lokale elforsyningsvirksomheders forsyning af forbrugerne i byområder.
- 12 I 1988 indgav de lokale elforsyningsvirksomheder en klage til Kommissionen over IJC, der vedrørte følgende tre punkter:
- det udtrykkelige importforbud i den almindelige SEP-aftale af 1971 og i samarbejdsaftalen
  - den eksklusive købsforpligtelse ifølge aftalerne med IJC
  - IJC's ret til ensidigt at fastsætte priserne og pålægge udligningsgebyret.
- 13 Ved lov af 16. november 1989 om regler for produktion, import, transmission og salg af elektricitet (*Staatsblad* 535) ændredes elforsyningsordningen i Nederlandene. I henhold til lovens artikel 34 og en ministeriel bekendtgørelse af 20. marts 1990 (*Staatscourant* af 22.3.1990) har SEP eneret på at importere elektricitet bestemt til det offentlige forsyningsnet, medmindre der er tale om elektricitet med en spænding på under 500 V.
- 14 Som følge af klagen af 1988 vedtog Kommissionen beslutningen af 16. januar 1991 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/32.732-IJsselcentrale m.fl., EFT L 28, s. 32 — herefter benævnt »beslutningen af 1991«). I beslutningens artikel 1 fastslog Kommissionen, at samarbejdsaftalens artikel 21 er

»en overtrædelse af EØF-traktatens artikel 85, stk. 1, for så vidt formålet eller virkningen er at hindre private industrielle forbrugere i at importere og distributører og private industrielle forbrugere, herunder forbrugere med en egen-

produktion af elektricitet, i at eksportere (uden for rammerne af den offentlige elforsyning)«.

- 15 Kommissionen anførte, at forbuddet mod import uden for rammerne af den offentlige elforsyning, dvs. det forbud, der rammer forbrugeren i dennes kontraktforhold med den lokale forsyningsvirksomhed, ikke finder støtte i traktatens artikel 90, stk. 2.
- 16 Kommissionen tog ikke i beslutningen af 1991 udtrykkeligt stilling til importforbuddet i henhold til artikel 2, stk. 2, i de almindelige betingelser, men anførte dog, at:

»Disse bestemmelser i de almindelige betingelser sammen med artikel 21 udgør et integreret hele, der er afgørende for forholdet mellem elværkerne indbyrdes og i sidste instans mellem dem og deres industrikunder.«

- 17 Kommissionen udtalte sig ikke om anvendelsen af traktatens artikel 90, stk. 2, i forbindelse med importforbuddet for så vidt angår den offentlige elforsyning, jf. samarbejdsaftalens artikel 21. Forbuddet mod, at produktions- og elforsyningsvirksomheder importerer elektricitet uden om SEP med henblik på den offentlige elforsyning, er nemlig nu ifølge Kommissionen omfattet af artikel 34 i loven af 1989, og Kommissionens stillingtagen kunne foregribe besvarelsen af spørgsmålet om, hvorvidt denne lov er forenelig med traktaten. Kommissionen udtalte sig heller ikke om, hvorvidt udligningsgebyret er lovligt.
- 18 Ved dom afsagt af Retten i Første Instans den 18. november 1992 blev Kommissionen frifundet i en sag anlagt af de virksomheder, der havde indgivet klagen, til prøvelse af beslutningen af 1991 (sag T-16/91, Rendo NV m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 2417). Domstolen har endnu ikke taget stilling til den appel, virksomhederne har iværksat til prøvelse af Rettens dom (sag C-19/93 P, Rendo NV m.fl. mod Kommissionen).

- 19 Allerede før sagen blev indbragt for Kommissionen, havde de lokale elforsyningsvirksomheder i medfør af de almindelige betingelser indledt en voldgiftsprocedure for at få afgjort, om det af IJM opkrævede udligningsgebyr er lovligt.
- 20 Da voldgiftskendelsen ikke faldt ud til de lokale elforsyningsvirksomheders fordel, appellerede de kendelsen til Gerechthof, Arnhem, der som appelinstans efterprøver voldgiftskendelser (»efter billighed som gode mænd«). Retten, der fandt det rimeligt, at IJM ikke kunne opkræve udligningsgebyr uden importforbud, har forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Er en national retsinstans, der i henhold til loven har kompetence som appelinstans i voldgiftssager, en national ret efter EØF-traktatens artikel 177, såfremt dens medlemmer ifølge voldgiftsaftalen træffer afgørelse efter billighed?

I bekræftende fald:

- 2) Hvorledes skal EØF-traktatens artikel 37 og/eller 85 og/eller 86 og/eller 90 fortolkes, for så vidt angår et forbud mod indførsel af elektricitet bestemt til den offentlige forsyning, som i perioden 1985-1988 var indeholdt i en regional elforsyningsvirksomheds almindelige betingelser, eventuelt i forbindelse med et importforbud i en aftale mellem elværkerne i den pågældende medlemsstat?»

Første spørgsmål

- 21 Med henblik på besvarelsen af det første spørgsmål bemærkes, at Domstolen i dommen af 30. juni 1966 (sag 61/65, Vaassen-Göbbels, Sml. 1965-1968, s. 227)

definerede begrebet ret efter traktatens artikel 177 ved at opstille en række kriterier, som et sådant organ skal opfylde: Det skal være et ved lov oprettet permanent organ, der virker som obligatorisk retsinstans, som anvender en kontradiktorisk sagsbehandling, og som træffer afgørelse på grundlag af gældende ret. Domstolen har suppleret disse kriterier ved bl. a. at fremhæve kravet om retsinstansers uafhængighed (dom af 11.6.1987, sag 14/86, Pretore di Salò, Sml. s. 2545, præmis 7, af 21.4.1988, sag 338/85, Pardini, Sml. s. 2041, præmis 9, og af 30.3.1993, sag C-24/92, Corbiau, Sml. I, s. 1278).

- 22 Med hensyn til voldgift har Domstolen i dom af 23. marts 1982 (sag 102/81, Nordsee, Sml. s. 1095, præmis 14) fastslået, at begrebet ret i traktatens artikel 177's forstand omfatter ordinære domstole, der som appelinstant efterprøver voldgiftskendelser, indsigelser, begæring om fuldbyrdelsespåtegning eller ethvert andet retsmiddel, som er hjemlet i den almindelige nationale lovgivning.
- 23 Denne af Domstolen anlagte fortolkning berøres ikke af den omstændighed, at en retsinstans som Gerechthof i henhold til en af parterne indgået voldgiftsaftale træffer afgørelse som voldgiftsret efter billighed. I henhold til principperne om fællesskabsrettens forrang og ensartede anvendelse, sammenholdt med traktatens artikel 5, skal en retsinstans i en medlemsstat, der ifølge national lovgivning tager stilling til appel af en voldgiftskendelse, selv om den træffer afgørelse efter billighed, overholde fællesskabsreglerne, herunder navnlig konkurrencereglerne.
- 24 Følgelig skal det første spørgsmål besvares med, at en national retsinstans, der i henhold til loven har kompetence som appelinstant i voldgiftssager, er en national ret efter traktatens artikel 177, også når dens medlemmer ifølge voldgiftsaftalen træffer afgørelse efter billighed.

Andet spørgsmål

- 25 Med det andet spørgsmål ønsker den nationale ret i det væsentlige afgjort, om traktatens artikel 37 og/eller 85 og/eller 86 og/eller 90 er til hinder for, at en regional elforsyningsvirksomhed i sine almindelige salgsbetingelser indsætter en bestemmelse om eksklusiv købsforpligtelse, som forbyder en lokal elforsyningsvirksomhed at importere elektricitet bestemt til den offentlige forsyning.
- 26 For at besvare dette spørgsmål skal det afgøres, om importforbuddet, som pålægges en lokal elforsyningsvirksomhed i henhold til en aftale indgået med den regionale forsyningsvirksomhed, er i strid med traktatens artikel 37, 85 eller 86, og i hvilket omfang en fravigelse af forbuddet ifølge disse traktatbestemmelser er tilladt i medfør af traktatens artikel 90, stk. 2.

Traktatens artikel 37

- 27 Hvad for det første angår denne artikels anvendelsesområde fremgår det såvel af dens placering i kapitlet om ophævelse af de kvantitative restriktioner som af anvendelsen af ordene »indførsel« og »udførsel« i andet afsnit i stk. 1, og af ordet »varer« i stk. 3 og 4, at artiklen omhandler udveksling af varer (jf. dom af 30.4.1974, sag 155/73, Sacchi, Sml. s. 409, præmis 10, og af 27.10.1993, forenede sager C-46/90 og C-93/91, Lagauche og Evrard, Sml. I, s. 5267, præmis 33).
- 28 Det er i øvrigt ubestridt, at elektricitet såvel ifølge fællesskabsretten som ifølge national ret er en vare efter traktatens artikel 30. Således anses elektricitet for en vare i forbindelse med Fællesskabets toldnomenklatur (KN-kode 2716). I øvrigt har Domstolen fastslået, at elektricitet er omfattet af anvendelsesområdet for traktatens artikel 37 (dom af 15.7.1964, sag 6/64, Costa mod Enel, Sml. 1954-1964, s. 531).

- 29 Hvad dernæst angår artikel 37 bemærkes, at bestemmelsen vedrører nationale handelsmonopoler. Domstolen har i dommen af 4. maj 1988 (sag 30/87, Bodson, Sml. s. 2479, præmis 13) fastslået, at artikel 37 omhandler tilfælde, hvor en stats myndigheder — via et organ oprettet i dette øjemed eller via et statskoncessioneret monopol — kan kontrollere eller lede samhandelen mellem medlemsstaterne eller udøve mærkbar indflydelse derpå.
- 30 Domstolen har med hensyn til aftaler indgået inden for sådanne rammer fastslået, at det er udelukket, at der foreligger en aftale efter artikel 85, hvis påvirkningen af samhandelen skyldes en koncessionsaftale, der indgås mellem de offentlige myndigheder og virksomheder, der skal levere en offentlig tjenesteydelse (præmis 18 i ovennævnte Bodson-dom).
- 31 Det bemærkes i denne forbindelse for det første, at IJM ikke har fået tildelt et statskoncessioneret monopol på levering af elektricitet på koncessionsområdet. Det bemærkes endvidere, at de aftaler, som ligger til grund for den tvist, som den forelæggende ret skal tage stilling til, ikke er indgået mellem de offentlige myndigheder og IJM, men mellem en regional forsyningsvirksomhed og lokale forsyningsvirksomheder. Det bemærkes desuden, at disse aftaler fastsætter betingelser for IJM's levering af elektricitet til de lokale forsyningsvirksomheder, uden at der herved sker en overdragelse til de lokale forsyningsvirksomheder af koncessionen på offentlige tjenesteydelser, som den regionale virksomhed har fået meddelt. Leveringsbetingelserne, navnlig den eksklusive købsforpligtelse, er fastsat i den af parterne indgåede aftale og indgår ikke som et led i den geografisk bestemte koncession, som de offentlige myndigheder har meddelt IJM.
- 32 Det følger heraf, at den situation, der er genstand for hovedsagen, ikke er omfattet af traktatens artikel 37.

Traktatens artikel 85 og 86 samt artikel 90, stk. 2

- 33 Ifølge Domstolens faste praksis skal en virksomheds adfærd, jf. traktatens artikel 90, stk. 1, bedømmes i lyset af bestemmelserne i artikel 85 og 86 samt artikel 90, stk. 2 (jf. dom af 18.6.1991, sag C-260/89, ERT, Sml. I, s. 2925).

Traktatens artikel 85

- 34 Det bemærkes, at traktatens artikel 85 efter sin ordlyd finder anvendelse på aftaler mellem virksomheder, som begrænser konkurrencen og påvirker handelen mellem medlemsstater.
- 35 For så vidt angår spørgsmålet, om der foreligger en aftale mellem virksomheder, bemærkes, at som fastslået af Kommissionen i beslutningen af 1991 hviler elforsyningsordningen i Nederlandene på en række aftaler mellem producenter, mellem producenter og regionale elforsyningsvirksomheder, mellem regionale og lokale elforsyningsvirksomheder og, endelig, mellem lokale elforsyningsvirksomheder og endelige forbrugere. Bestemmelsen om eksklusiv købsforpligtelse, som er genstand for hovedsagen, findes i de almindelige betingelser for en regional elforsyningsvirksomheds levering af elektricitet til lokale forsyningsvirksomheder og udgør således en bestemmelse i en aftale efter traktatens artikel 85.
- 36 En aftale, der indeholder en sådan bestemmelse, begrænser konkurrencen i det omfang, den lokale forsyningsvirksomhed herved afskæres fra at købe elektricitet hos andre leverandører.

- 37 For at afgøre, om en sådan aftale mærkbart påvirker handelen mellem medlemsstater, skal den — som fremhævet af Domstolen i dom af 12. december 1967 (sag 23/67, Brasserie de Hæcht, Sml. 1965-1968, s. 421) og af 28. februar 1991 (sag C-234/89, Delimitis, Sml. I, s. 935) — bedømmes ud fra den retlige og økonomiske sammenhæng, hvori aftalen indgår, ligesom der eventuelt skal tages hensyn til den samlede virkning af andre eneforhandlingsaftaler.
- 38 Det bemærkes i denne forbindelse, at det fremgår af sagen, at de almindelige betingelser vedrørende forholdet mellem hovedsagens parter, som indeholder den eksklusive købsforpligtelse, er udformet under hensyn til de standardleveringsbetingelser, der er fastsat af sammenslutningen af elforsyningsvirksomheder i Nederlandene.
- 39 Den samlede virkning af disse kontraktforhold kan føre til en afskærmning af det nationale marked, idet de i Nederlandene etablerede lokale elforsyningsvirksomheder herved afskæres fra at købe elektricitet hos forsyningsvirksomheder eller producenter i andre medlemsstater.

Traktatens artikel 86

- 40 Traktatens artikel 86 forbyder en eller flere virksomheders misbrug af en dominerende stilling på fællesmarkedet eller en væsentlig del heraf i det omfang, en sådan adfærd vil kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstater (præmis 22 i ovennævnte Bodson-dom).
- 41 Selv om det ikke uden videre kan fastslås, at der foreligger en dominerende stilling på en væsentlig del af fællesmarkedet, når en virksomhed, der som IJM kun har en koncession, som ikke er eksklusiv, på en del af en medlemsstats område, forholder det sig anderledes, såfremt virksomheden tilhører en koncern, hvis virksomheder indtager en kollektivt dominerende stilling.

- 42 En sådan kollektivt dominerende stilling forudsætter imidlertid, at koncernvirksomhederne har så snævert et samarbejde, at de kan føre samme markedspolitiske linje (jf. ovennævnte Bodson-dom).
- 43 Det tilkommer den nationale ret at undersøge, om der mellem de regionale elforsyningsvirksomheder i Nederlandene består tilstrækkelig snævre bånd til, at der foreligger en kollektivt dominerende stilling på en væsentlig del af fællesmarkedet.
- 44 Med hensyn til misbrug har Domstolen allerede udtalt, at den omstændighed, at en virksomhed, som indtager en dominerende stilling på et marked, binder købere til sig — endog efter anmodning fra disse — ved hjælp af en forpligtelse til eller et løfte om at dække hele eller en betydelig del af deres behov udelukkende hos virksomheden, udgør et misbrug af en dominerende stilling efter traktatens artikel 86 (jf. dom af 13.2.1979, sag 85/76, Hoffmann-La Roche mod Kommissionen, Sml. s. 461, præmis 89, og af 3.7.1991, sag C-62/86, AKZO mod Kommissionen, Sml. I, s. 3359, præmis 149).
- 45 Som anført i præmis 38 og 39 kan bestemmelsen om eksklusiv købsforpligtelse i aftalerne mellem de regionale og de lokale forsyningsvirksomheder påvirke handelen mellem medlemsstater.

Traktatens artikel 90, stk. 2

- 46 Traktatens artikel 90, stk. 2, bestemmer, at virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, ikke er omfattet af traktatens konkurrenceregler, såfremt en begrænsning af konkurrencen — eller en udelukkelse af enhver konkurrence — fra andre erhvervsdrivendes side er nødvendig, for at virksomhederne kan opfylde de særlige opgaver, som er betroet dem (jf. Domstolens dom af 19.5.1993, sag C-320/91, Corbeau, Sml. I, s. 2533, præmis 14).
- 47 Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt en virksomhed som IJM har fået overdraget forvaltningen af tjenesteydelser af almindelig interesse, bemærkes, at den

ved meddelelsen af en offentligretlig koncession, der ikke er eksklusiv, er blevet betroet at sikre elforsyningen på en del af det nationale territorium.

- 48 I denne forbindelse bemærkes videre, at en sådan virksomhed på hele koncessionsområdet uafbrudt skal sikre elforsyningen til samtlige forbrugere, lokale elforsyningsvirksomheder eller endelige brugere i de til enhver tid ønskede mængder, til ensartede priser og på betingelser, som kun kan variere på grundlag af objektive kriterier, der gælder for samtlige kunder.
- 49 Det må være muligt at begrænse konkurrencen fra andre erhvervsdrivendes side i det omfang, det måtte være nødvendigt, for at virksomheden kan udføre den opgave af almindelig interesse, som den således er blevet betroet. Der må i denne forbindelse tages hensyn til de økonomiske vilkår, der gælder for virksomheden, herunder navnlig virksomhedens omkostninger og de regler, som den — navnlig på miljøområdet — er underkastet.
- 50 Det tilkommer den forelæggende ret at afgøre, om en eksklusiv købsforpligtelse, hvorefter lokale elforsyningsvirksomheder er afskåret fra at importere elektricitet, er nødvendig, for at den regionale elforsyningsvirksomhed kan udføre sin opgave af almindelig interesse.
- 51 Den forelæggende rets andet spørgsmål skal herefter besvares således:
- a) Traktatens artikel 85 er til hinder for, at en regional elforsyningsvirksomhed anvender en eksklusiv købsforpligtelse, som er indeholdt i almindelige salgsbetingelser, der forbyder en lokal elforsyningsvirksomhed at importere elektricitet bestemt til den offentlige forsyning, og som — når henses til dens økonomiske og retlige sammenhæng — påvirker handelen mellem medlemsstater.
- b) Traktatens artikel 86 er til hinder for, at en regional elforsyningsvirksomhed — såfremt virksomheden tilhører en gruppe virksomheder, som indtager en kollekt-

tivt dominerende stilling på en væsentlig del af fællesmarkedet — anvender en eksklusiv købsforpligtelse, som er indeholdt i almindelige salgsbetingelser, der forbyder en lokal elforsyningsvirksomhed at importere elektricitet bestemt til den offentlige forsyning, og som — når henses til dens økonomiske og retlige sammenhæng — påvirker handelen mellem medlemsstater.

- c) Traktatens artikel 90, stk. 2, skal fortolkes således, at en regional elforsyningsvirksomheds anvendelse af en sådan eksklusiv købsforpligtelse ikke er omfattet af forbuddene i traktatens artikel 85 og 86, såfremt denne konkurrencebegrænsning er nødvendig, for at virksomheden kan opfylde sin opgave af almindelig interesse. Det tilkommer den nationale ret at afgøre, om denne betingelse er opfyldt.

Sagens omkostninger

- 52 De udgifter, der er afholdt af den græske, den franske og den nederlandske regering samt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Gerechthshof, Arnhem, ved voldgiftskendelse af 3. november 1992, for ret:

- 1) En national retsinstans, der i henhold til loven har kompetence som appelinstans i voldgiftssager, er en national ret efter EØF-traktatens artikel 177,

også når dens medlemmer ifølge voldgiftsaftalen træffer afgørelse efter billighed.

- 2) a) Traktatens artikel 85 er til hinder for, at en regional elforsyningsvirksomhed anvender en eksklusiv købsforpligtelse, som er indeholdt i almindelige salgsbetingelser, der forbyder en lokal elforsyningsvirksomhed at importere elektricitet bestemt til den offentlige forsyning, og som — når henses til dens økonomiske og retlige sammenhæng — påvirker handelen mellem medlemsstater.
- b) Traktatens artikel 86 er til hinder for, at en regional elforsyningsvirksomhed — såfremt virksomheden tilhører en gruppe virksomheder, som indtager en kollektivt dominerende stilling på en væsentlig del af fællesmarkedet — anvender en eksklusiv købsforpligtelse, som er indeholdt i almindelige salgsbetingelser, der forbyder en lokal elforsyningsvirksomhed at importere elektricitet bestemt til den offentlige forsyning, og som — når henses til dens økonomiske og retlige sammenhæng — påvirker handelen mellem medlemsstater.
- c) Traktatens artikel 90, stk. 2, skal fortolkes således, at en regional elforsyningsvirksomheds anvendelse af en sådan eksklusiv købsforpligtelse ikke er omfattet af forbuddene i traktatens artikel 85 og 86, såfremt denne konkurrencebegrænsning er nødvendig, for at virksomheden kan opfylde sin opgave af almindelig interesse. Det tilkommer den nationale ret at afgøre, om denne betingelse er opfyldt.

Due

Mancini

Moitinho de Almeida

Diez de Velasco

Kakouris

Joliet

Schockweiler

Rodríguez Iglesias

Zuleeg

Kapteyn

Murray

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 27. april 1994.

R. Grass

O. Due

Justitssekretær

Præsident